



## همکاری‌های بین‌بخشی و یکره‌ی در زیباسازی مبلمان شهری

محمدرضا اقبال، فریدون جابائی، انجم، مجتبیٰ عمرانی دورباش<sup>۱</sup>

Freydoon1--1@yahoo.com

### چکیده

امروزه اهمیت و نقش مبلمان شهری در خدمت‌رسانی و زیباسازی شهری بر هیچکس پوشیده نیست و مبلمان شهری از اجزای ضروری و جدایی‌ناپذیر شهرها محسوب می‌شوند. برای ایجاد فضاهایی باکیفیت و ابزاری برای ارائه خدمات به شهروندان میتوان از مبلمان شهری کمک گرفت. به منظور ایجاد محیطی مناسب برای رفع نیازهای مختلف شهروندان (عملکردی و بصری)، ساماندهی مبلمان شهری امری لازم و ضروری است. در این راستا، مقوله مبلمان شهری چند بعدی بوده و نهادها و بخشهای متعددی در مبلمان شهری دخیل می‌باشند. بنابراین هدف این مطالعه، جلب همکاری‌های بین‌بخشی در زیباسازی مبلمان شهری در شهرها می‌باشد. از این رو از روش توصیفی-تحلیلی استفاده شده و با تقسیم‌بندی عناصر مبلمان شهری، عمده‌ترین بخشهای درگیر در حوزه مبلمان شهری فهرست شده است. در نهایت با بررسی نقش و عملکرد هر یک از سازمانهای ذیربط در مبلمان شهری، الگویی برای هدفمندکردن آن و مدیریت واحد با همکاری سایر بخشهای مرتبط ارائه شده است. این الگو می‌تواند راهکاری مناسب برای زیبا جلوه نمودن شهرها با مدیریت یکپارچه آن در حوزه مبلمان شهری باشد.

واژه‌های کلیدی: همکاری‌های بین‌بخشی، زیباسازی، مبلمان شهری

### ۱- مقدمه

امروزه شهرنشینی یکی از وجوه عمده شیوه زندگی محسوب می‌شود؛ به طوری که افزایش جمعیت و گسترش سریع شهرها و رشد سطوح شهری به خصوص در کلان‌شهرها بدون فراهم ساختن زیر ساختهای لازم می‌تواند پیامدهای منفی زیادی را به دنبال داشته باشد. با توجه به رشد

۱. دانشجوی کارشناسی‌ارشد جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه محقق اردبیلی

۲. استادیار جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه محقق اردبیلی

۳. دانشجوی کارشناسی‌ارشد جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه محقق اردبیلی





سریع شهرنشینی و ازدیاد جمعیت نیازهای جامعه شهری اشکال متنوعی به خود گرفته است. در عصر معاصر مشکلات شهرها فقط در ازدیاد جمعیت، ترافیک، گرانی، اقتصاد و نابسامانی‌های زیست محیطی و ... خلاصه نمی‌شود بلکه انواع ناهنجاری‌های رفتاری، مشکلات اجتماعی و فشارهای روحی و روانی ناشی از سیمای ناخوشایند بصری نیز خود دلایل کافی برای افزایش مسائل زندگی مدرن شهری و تنگ‌تر شدن عرصه به جامعه امروزی است (زندیه، ۱۳۸۵: ۲). فضاهاى شهری که در آن ارتباط و تعامل به شکل برجسته‌ای نمود می‌یابد، افراد علاوه بر رفع نیازهای شخصی، به حس و تجربه اجتماعی نیز نیاز دارند. مبلمان شهری از جمله عناصر سازنده فضاهاى شهری محسوب می‌شود که کمیت، کیفیت، زیبایی، راحتی، دوام و محل استقرار آن‌ها نقش بسیار اساسی در دستیابی به شهری زیبا و سالم دارد. شهری که در آن شهروندان احساس آسایش کنند و حضور در آن را به نشستن در خانه ترجیح دهند (زنگی‌آبادی و تبریزی، ۱۳۸۳: ۳). مبلمان شهری یکی از عوامل مهم و تأثیر گذار بر فضاها و سیمای ظاهری شهرها است که به مجموعه وسیعی از وسایل، دستگاه‌ها، نمادها و عناصری گفته می‌شود که چون در شهر و خیابان و در کل در فضای باز نصب شده‌اند و استفاده عمومی دارند به این اصطلاح معروف شده‌اند (مرتضایی، ۱۳۸۱: ۲۰). به طور کلی اجزای مبلمان شهری، دو ویژگی اساسی دارند: یکی زیبایی و دیگری کاربردی بودن که در صورت داشتن هر دو ویژگی می‌توانند نیاز عملکردی و بصری شهروندان را همزمان برآورده سازند (نخواه، ۱۳۸۹: ۱۴). مقوله مبلمان شهری و نقش آن در شهر از هر منظری درخور اهمیت و قابل بررسی است. یا به عبارتی می‌توان گفت نقش مبلمان شهری را از زوایای مختلفی می‌توان مورد کنکاش قرار داد. ولی آنچه در این مطالعه مورد بحث بوده، همکاریهای بین‌بخشی در حوزه مبلمان شهری برای زیباسازی فضاهاى شهری می‌باشد.

نبود هماهنگی بین بخشهای مرتبط با مبلمان شهری، مسائل و مشکلاتی را در سیما و منظر شهری موجب شده و دخالت‌های هر یک از بخشها به الگو و سیمای واحد شهری صدمات جبران ناپذیری را متحمل خواهد کرد. با توجه به اینکه مبلمان شهری از عناصر مختلفی تشکیل شده که هر کدام متولی خاص خود را دارند و هر کدام از بخش‌ها و نهادهای مرتبط با مبلمان، بنا به سلیقه و ضوابطشان به نوعی در زیباسازی و مبلمان شهری دخالت و اعمال سلیقه می‌کنند. از طرف دیگر، هر یک از بخش‌ها مجری سیاست‌های مربوط به خود بوده که بیشتر مواقع، مغایر با اهداف و سیاستهای سایر نهادها می‌باشد که این امر نتیجه‌ای جز عدم مدیریت یکپارچه شهری و پیدایش فضاهاى نازیبا نخواهد بود. بنابراین امر مبلمان شهری از پیچیدگی خاصی برخوردار بوده لذا





مطالعه حاضر با هدف رفع مشکلات عدم هماهنگی های بین بخشی درصدد جلب همکاری و مشارکت بخش ها در امور مرتبط با مبلمان شهری با استفاده از روش توصیفی می باشد.

### ۳- پیشینه تحقیق

در سالهای اخیر در عرصه مبلمان شهری مطالعاتی صورت گرفته است. از جمله این تحقیقات که در غنای پایه های نظری تحقیق حاضر، نقش مؤثر داشتند می توان به موارد زیر اشاره کرد: سلطان پور و همکاران (۱۳۸۹)؛ به عناصری از جمله نیمکت، فرسودگی بر قامت مبلمان شهری و معیارهای رنگ آمیزی مبلمان شهری پرداخته اند. نیمکت را در مجهزسازی فضاهای سبز و باز شهری ابتدایی ترین روش برای احساس آرامش و راحتی در پارک ها می دانند. بحث فرسودگی عناصر مبلمان شهری در پارک ها را مبتنی بر مکانیزهای ساده ای می دانند که نیاز مردم به خصوص کودکان امروزی را رفع نمی کند. در بحث معیارهای رنگ آمیزی، رنگ را از عناصر تأثیر گذار بر کیفیت بصری فضاهای شهری معرفی کرده و کاربرد صحیح آن ها را در محیط های شهری با نقش بسزا در خوانایی و وضوح شهر بر می شمارند. فرشاد منش و همکاران (۱۳۸۰)؛ یکی از نیازهای شهری را داشتن مبلمان و اثاثیه شهری متناسب با سیمای شهری می دانند و اضافه می کنند که طرح مناسب اجزای راه باعث کاهش مشکلات ترافیکی و یا حداقل کاهش شدت این مشکلات خواهد بود. به کار گیری مبلمان شهری در جوار بناهای تاریخی احتیاج به طراحی متناسب، کاربردی و نوین دارد که ضمن مخدوش نکردن بنای تاریخی بتواند پاسخگوی نیازهای شهری مردم نیز باشد.

نقوی و همکاران (۱۳۸۸)؛ در تحقیقی به اصول کلی طراحی فضای سبز شهری از دیدگاه شهرسازی پرداخته اند. فضای سبز در برگیرنده بخشی از سیمای شهر است که از انواع پوشش های گیاهی تشکیل شده است و به عنوان یک عامل زنده و حیاتی در کنار کالبد بی جان شهر، تعیین کننده ساخت شکل شهر است. اصول طراحی فضای سبز در معابر شهری با توجه به تقاطع ها، گذرگاه های عابر پیاده، دوربرگردان ها و ملاحظات عمومی درختکاری می باشد.

پاکزاد و همکاران (۱۳۷۰)؛ در اثری تحت عنوان «اثاثیه شهری» به مبلمان شهر همچون خانه و مبلمان شهری را همچون اثاثیه آن مورد بررسی و نقد قرار داده اند. در سال (۱۳۷۹)؛ مرتضایی در مقالاتی تحت عناوین «طراحی مبلمان برای خیابان» در ماهنامه شهرداری ها به بررسی ضوابط طراحی و مکانیابی مبلمان شهری پرداخته است و در سال (۱۳۸۱)؛ در کتابی با عنوان «رهیافت - هایی در طراحی مبلمان شهری» به بررسی تفصیلی ضوابط طراحی نیمکت ها، زباله دان ها، کیوسک -





ها، تابلوها و علائم، آبخوری‌ها و ... پرداخته است. احمد سعیدنیا در سال (۱۳۷۹)؛ در کتابی تحت عنوان «طراحی، فضاها و مبلمان شهری» به ظوابط طراحی کفپوشها، طراحی و مکانیابی گلدان‌های شهری، ظرفهای زباله، شیرهای آتش‌نشانی، منابع نوری و ... و در نهایت به فضاهای شهری مختص معلولین اشاره نموده است. حسینیون در مقاله‌ای با نام «سطل زباله عنصر زیست محیطی مبلمان شهری» به طراحی و مکان‌یابی سطل‌های زباله از لحاظ زیست محیطی و بهداشتی پرداخته است. رحمانی در مقاله‌ای تحت عنوان «اثاثه شهری» در ماهنامه پیام سبز سال (۱۳۸۰)؛ به موضوع مبلمان شهری و دیدگاه‌های مربوط به آن اشاره دارد. در سال (۱۳۸۲)؛ خدابخشی در مقاله‌ای تحت عنوان «نگاهی به مبلمان شهری و فضاهای شهری در کشورهای دیگر» به بررسی مبلمان شهری در کشورهای دنیا و مقایسه آن‌ها با ایران پرداخته است. زنگی آبادی و تبریزی در اثری با عنوان «طراحی و برنامه‌ریزی مبلمان شهری» به برنامه‌ریزی برای مبلمان با کاربردهای مختلف (تفریحی-رفاهی، زیباسازی، خدماتی، ترددی-ارتباطی و چند منظوره) پرداخته‌اند و تخریب‌گرایی (وندالیسم) را به عنوان آفتی برای انواع مبلمان شهری معرفی نموده‌اند. مکان‌یابی مبلمان شهری در کشورهای غربی سابقه‌ای ۴۰ ساله دارد. هارولد لویس مالت نخستین محقق بود که در سال (۱۹۷۰) در ایالات متحده آمریکا در کتابی با عنوان «مبلمان شهری» به این موضوع پرداخته و ضوابطی را برای مکان‌یابی مبلمان شهری بیان کرده است. در سال (۱۹۹۱) ژوواناگیسون<sup>۱</sup> و برنارد آبرهولزر<sup>۲</sup> در اثری تحت عنوان «منظر خیابان‌های شهری» به بررسی مبلمان شهری در خیابان‌ها و طراحی و مکانیابی آن‌ها پرداخته‌اند.

### ۳- تدبیر بلندی عناصر مبلمان شهری

به وجود آوردن یک فضای شهری مطلوب به یک‌ایک عناصر تشکیل دهنده آن بستگی دارد و کیفیت ساخت هر یک از این عناصر، چگونگی استقرار آن‌ها در محیط و ارتباط آن‌ها با یکدیگر، تأثیری مستقیم در بهبود کیفیت محیط شهری دارد (حسینی، ۱۳۸۵: ۱۵). عناصری که برای راحتی، آسایش، آرایه اطلاعات، کنترل حرکت، ایجاد امنیت و رفاه حال استفاده‌کنندگان در فضاهای باز و سبز یا خیابان قرار داده می‌شوند، اثاثیه یا مبلمان شهری نام دارند (Harris and Dines, ۱۸:۱۹۹۸). با نگاهی به هر بخش از شهر ظواهری از آن را می‌توان مشاهده و هویت آن را

<sup>۱</sup>. Jovana Gibson

<sup>۲</sup>. Bernard Aberholse





مشخص کرد. میلمان شهری در شهرهای امروز تنها به چند نمونه از عناصر ابتدایی و کلی تقسیم بندی نمی شوند بلکه این عناصر به بخش های اصلی و زیربخش هایی تقسیم شده که هر کدام می تواند موضوعی برای بحث در حیطه میلمان شهری باشند. تقسیم بندی عناصر میلمان شهری به صورت های مختلفی عنوان شده ولی در تقسیم بندی کلی و متعارف از عناصر میلمان شهری می توان آن ها را به شکل ذیل تقسیم بندی کرد:

بخش اطلاع رسانی - بخش سرپناه

بخش تغذیه و توزیع - بخش تزئینی

بخش روشنائی - بخش نقل و انتقال

بخش تخلیه و جمع آوری - بخش موانع و راهبندها

بخش عمومی

هر یک از بخشهای اصلی فوق دارای زیربخش های زیادی می باشند به طوری که کلیه این عناصر قریب ۱۰۰ عنصر است که در جدول شماره (۱) به برخی از این عناصر اشاره شده است.

#### ۴- بخش ها و نهادهای ذیربط در میلمان شهری

جلب مشارکت بین بخشی یکی از مهم ترین و سخت ترین مراحل راه اندازی پروژه های شهری در تمام دنیا بوده است. در کشورهای در حال توسعه مانند ایران، به لحاظ عدم وجود کارهای تیمی و وجود نوعی نگاه بخشی به اکثر مسائل، جلب مشارکت بین بخشی از سختی مضاعفی بر خوردار بوده و در بسیاری از مواقع برای جلب مشارکت دستگاه های مختلف از یک رویکرد دستوری و اداری بهره برده شده و ناگفته پیداست که این رویکرد در بسیاری از مواقع با شکست روبرو شده است. بنابراین اگر در هر طرح و پروژه ای مشارکت بخش ها فراهم آید آن موقع انتظار به بار نشستن و برداشتن گام مثبت برای موفقیت نتایج طرح ها را خواهیم داشت (بابایی اقدام، ۱۳۹۰: ۲۳۳).

در خصوص سازمانهای ذیربط در میلمان شهری، بایستی اذعان نمود که در رأس فرایند ایجاد همکاری های بین بخشی در عملی ساختن طرح های میلمان و زیبایی شهری، همانا شهرداری و معاونت های مختلف آن خواهد بود. جدول ذیل فهرستی از عمده ترین بخش های درگیر در امر میلمان شهری کشور را با توجه به عناصر مرتبط ارائه می نماید.





جدول ۱: بخش‌های درگیر در حوزه مبلمان شهری به همراه عناصر مربوطه [۲]

| عناصر مبلمان شهری رایج با ایران سرود   | نام ایران                               |
|--|---|
| کابوهای اطلاع رسانی، ایستگاه‌ها، روشنایی و ضدآلودگی، آب و فاضل کن، کفان و کفاج، سبکهای کتیبات، میله های نصب پرچم، جلد های رژی و رسنه پرچم، پارچه و آویز، عناصر تزئینات پدانی، چراغهای کتیبی، عناصر اورانی، نور الکترونی میدانی، چراغهای پارکی و کولانه، سنگهای زیاده، مخازن کلکتیک زیاده، مخازن جمع آوری زیاده، سنگهای تن و ساسه، عناصر و پرچم، شبکه پدانی روشن، سکان و مسافت روشن، سنگی، شیشه‌ها، تابلو و تجهیزات ورزشی | مدولت خدمات شهرو                        |
| پلهای برقی، ویله رودسترک، پلکان، ایروکله، طاق اسرک، جدول، سنگ فرش، پل نا   | مدولت سرانی                             |
| آبوهای سنگسازن، عناصر و میانه، آبوهای جهت دهنده، سالیس کرایبی، آبوهای فشار دهنده، خطوط مابین ریاده، گلو سرخ، سبکهای هندسه دهنده، آبوهای سنگی، سنگ، پلاک ما و هندسه، چراغهای راهشایی و راهشایی  | سازمان ترافیک                           |
| ساده، کابوهای کبیله‌ای، نقشه های راهشایی شهر، سجون کبیله‌ای، آبوهای از او دی، کویز سون شهرو، دروست اطلاع رسانی، پرده آویزه ای اطلاع رسانی  | سازمان فرهنگی - هنر                     |
| کویسکهای عرضه پانچ، ایستگاه آوریس  | شرکت واحد آوریسرای                      |
| اسیام، توار، و ایضا، زادهای ما   | سازمان پارک ما و فضای سبز               |
| آبوهای سردرب مخازن، دستمالهای عرضه خوراکی  | سازمان میانه و سازمان فرهنگی مناطق شهری |
| پروژه هنر و طار شهری   | سازمان طار شهری                         |
| ایستگاه آکسی   | سازمان آکسیرای                          |
| پدنهای آتش کشایی   | سازمان آتش کشایی                        |
| دریچه آتشکاب   | آب و آتشکاب شهری                        |
| کویسک الملن، ساندویچ ارکا طاق، پندوای الملن، ساندویچ پست   | شرکت ساندویچ                            |
| کرایسکولر ماکور، خطوط آنتن و تیرهای توار، چراغهای خیابان   | شرکت برق                                |
| سنگ های آتشکاب از ایستگاههای کلیل طار  | شرکت گاز                                |
| آبوهای پوشش  | سازمان نظام پوششی                       |
| کویسک اطلاع رسانی و راهشایی گورسند   | سازمان میراث فرهنگی و گردشگری           |
| دستگاههای عرضه آکوماکیک (دستگاه خوابه‌ها)  | پانکهای عامر                            |
| دستگاه های عرضه روزانه و کویسکهای روزانه فروش  | لوک و ارتش اسلامی                       |





|                        |                   |
|------------------------|-------------------|
| کمیته امداد امام خمینی | سند و نظام سنادات |
| مراکز علمی             | تجربیات جهانی     |

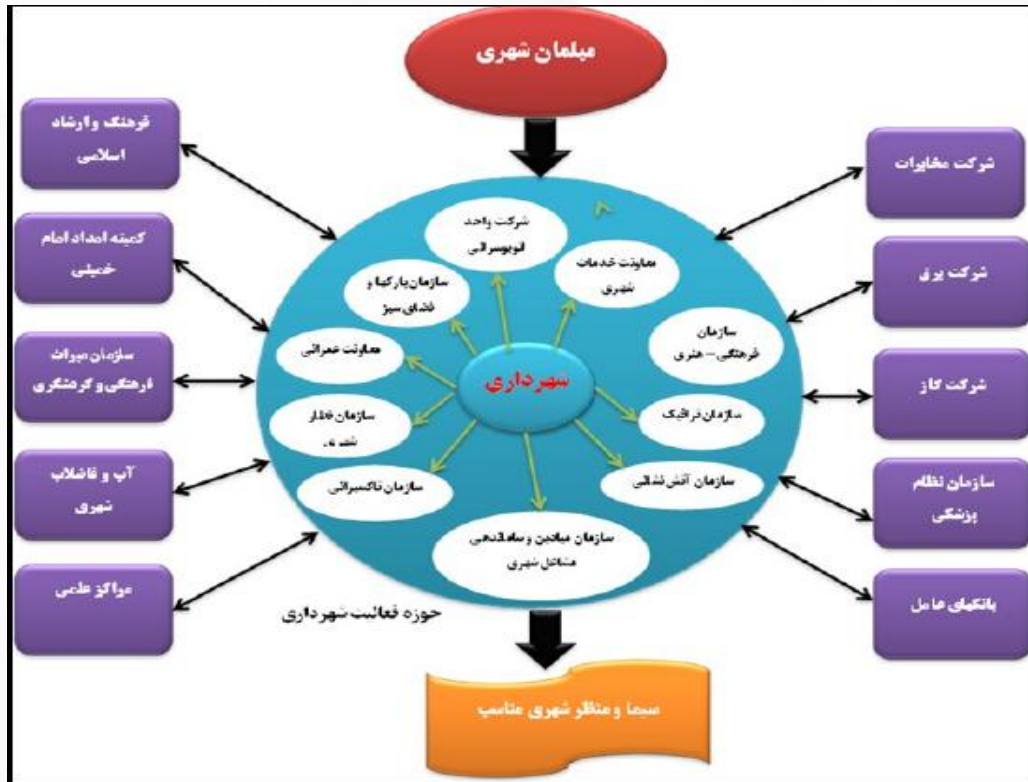
### ۳- همگرایی‌های بین بخشی در راستای نیل به اهداف مبلمان شهری

همانطور که گفته شد، امر مبلمان شهری از پیچیدگی خاصی برخوردار است که یکی از ابعاد مهم این مقوله، فقدان متولی خاص برای کلیه عناصر مبلمان شهری می‌باشد. از اینرو شناخت سازمان‌های درگیر در مبلمان شهری و ارائه الگویی مناسب درجهت هماهنگی و مشارکت‌های بین بخشی از ضروریات مطرح در این زمینه بوده که در این بخش به این مهم پرداخته می‌شود.

شهرداری و سازمان‌های وابسته به آن نظیر سازمان فرهنگی و هنری، سازمان ترافیک، شرکت واحد اتوبوسرانی، سازمان پارک‌ها و فضای سبز، سازمان میادین و ساماندهی مشاغل شهری، سازمان قطار شهری، سازمان تاکسیرانی و سازمان آتش نشانی، همچنین آب و فاضلاب شهری، شرکت مخابرات، شرکت برق، شرکت گاز، سازمان نظام پزشکی، سازمان میراث فرهنگی و گردشگری، بانک‌های عامل، اداره فرهنگ و ارشاد اسلامی، کمیته امداد امام خمینی، مراکز علمی و سایر نهادها هر کدام سیاست‌هایی برای پیشبرد اهداف مربوطه دارند که در اکثر موارد ممکن است ناهماهنگ و متفاوت با اهداف سایر نهادها باشد. با توجه به این مورد می‌توان گفت که چندگانگی در مدیریت سیستم شهری مشهود بوده و از یکپارچگی کافی برخوردار نیست. همچنین با توجه به عدم جهت‌گیری اصولی و راهبردی در مدیریت شهری، میزان مشارکت بخش‌ها در شهرها ضعیف و در برخی موارد مشارکتی وجود ندارد. بنابراین با چندگانه بودن مدیریت سیستم شهری، هر کدام از بخش‌ها تنها سعی در شناخت و پاسخگویی به نیازها و توقعات مخاطبان خود را دارند. در این صورت ممکن است نوع پاسخگویی به نیازهای مخاطبان متفاوت بوده و تناقضاتی ایجاد کند.

نهادها و بخش‌های دخیل در امر مبلمان شهری، زیر مجموعه چند سازمان و وزارتخانه دیگر بوده و از همدیگر مستقل هستند. استقلال بخش‌ها باعث شده هر کدام از سازمان‌های مرتبط با شهر در تصمیم‌های خود تنها به سازمان بالادست خود پاسخگو بوده و تنها از تصمیمات آن‌ها پیروی کنند. این امر سبب نبود مشارکت و زیر پا گذاشتن امر مدیریت واحد شهر می‌شود. شکل شماره ۱ الگوی مشارکت بخش‌ها با شهرداری شهر به منظور عملیاتی نمودن نتایج حاصل از بررسی‌های مبلمان شهری را نشان می‌دهد.





شکل ۱: الگوی مشارکت بخش‌ها به منظور زیباسازی مبلمان شهری

به منظور ایجاد مدیریت یکپارچه شهری در مبلمان شهری، بایستی وظایف و میزان دخالت هر یک از بخش‌ها در شهر مشخص شود. شهرداری بایستی با بررسی وظایف بخش‌ها و اصلاح برخی از آن‌ها با اختیارات خود در حوزه مبلمان شهری، سایر بخش‌ها را ملزم و مقید به تبعیت از ضوابط و قوانین شهری در مقوله مبلمان شهری در ارتباط با دخالت‌هایی که در شهر دارند، نماید. طبق الگوی ارائه شده بایستی تعامل خاصی در مجموعه بخش‌های مرتبط با مبلمان شهری صورت گیرد. با قرار دادن یکی از معاونت‌های شهرداری‌ها به عنوان مدیریت و سازماندهی مبلمان شهری می‌توان گزینه مناسبی را در این خصوص پیشنهاد داد. همچنین پیشنهاد می‌شود چگونگی فعالیت بخش‌ها مرتبط با مبلمان شهری در قالب الگوی یاد شده باشد. در این صورت بخش‌ها و نهادها با حفظ استقلال خود می‌توانند در مدیریت شهری به ویژه مبلمان شهری مشارکت قابل توجهی داشته





و در وظایف و خدمات خود از مقررات و استانداردهای متولی مبلمان شهری (شهرداری) استفاده کنند.

#### ۴- نتیجه گیری

هجوم بی‌رویه جمعیت از روستاها و شهرهای کوچکتر به شهرهای بزرگ و به ویژه کلان‌شهرها نیاز بیشتر به خدمات شهری مناسب، باعث به وجود آمدن سیمایی نامناسب و اغتشاش در هویت و کالبد شهر می‌شود. زیباسازی یکی از عوامل مبلمان شهری است که در طراحی مناسب و بکارگیری مبلمان شهری متناسب با محیط در بخش‌هایی از شهر تأثیر زیادی در کیفیت زندگی شهری بر جای می‌گذارد. از آنجایی که مقوله مبلمان شهری ماهیتی چند بعدی داشته و برای پیشبرد آن باید از عوامل، فاکتورها و نظریات علمی و همچنین نظریات اقشار جامعه استفاده کرد. هماهنگی بین بخشی در مبلمان شهری از ضروری‌ترین مواردی است؛ اگرچه مبلمان شهری را در اکثر مواقع با متولی شهرداری می‌شناسند ولی عملاً به این صورت نبوده و از پیچیدگی خاصی برخوردار می‌باشد. بنابراین طبق مدل ارائه شده که راهکاری مناسب در مدیریت واحد مبلمان شهری و زیباسازی آن می‌باشد، لازم است تا همه بخش‌ها و نهادهای درگیر، نهایت همکاری و هماهنگی را با شهرداری داشته تا شاهد شهری به دور از علایق و سلیق گوناگون باشیم.





## منابع و مآخذ

- ۱- بابایی اقدم، فریدون، (۱۳۹۰)، طرح بهسازی مبلمان شهری منطقه یک شهرداری تبریز، اردبیل: دانشگاه محقق اردبیلی.
- ۲- بابایی اقدم، فریدون. اقبال، محمدرضا. عمرانی دورباش، مجتبی، (۱۳۹۰)، درآمدی بر شناخت عناصر مبلمان شهری، در دست چاپ.
- ۳- پاکزاد، جهانشاه، (۱۳۸۵)، مبانی نظری و فرآیند طراحی شهری، تهران: شهیدی.
- ۵- حسینیون، سولماز، (۱۳۸۱)، «رنگ در شهر از دیدگاه طراحی شهری»، مجله شهرداری ها، شماره ۳۹، تهران
- ۶- زنگی آبادی، علی و تبریزی، نازنین، (۱۳۸۳)، «تحلیل فضایی مبلمان شهری محدوده گردشگری بخش مرکزی شهر اصفهان»، اصفهان: مجله پژوهشی دانشگاه اصفهان.
- ۷- فرشادمنش پگاه و تهذیبی کامبیز، (۱۳۸۸)، مبلمان راه.
- ۸- قانع، مونا، (۱۳۸۹)، «طراحی و بکارگیری مناسب مبلمان شهری»، ماهنامه خودرو و خدمات شهری، سال پنجم، شماره ۳۵، دوره جدید شماره ۶، تهران: موسسه فرهنگی دنیای تغذیه و سلامت
- ۹- مرتضایی، سید رضا، (۱۳۸۱)، رهیافتهایی در طراحی شهری، تهران: سازمان شهرداری ها.
- ۱۰- نقوی، رضا و همکاران، (۱۳۸۵)، ملاحظات فنی نحوه ایجاد فضای سبز در معابر شهری.
- ۱۱- حسینی، مریم السادات (۱۳۸۵)، ساماندهی مبلمان شهری، فصلنامه سازمان نظام مهندسی ساختمان استان قزوین، سال پنجم، شماره ۱۵، قزوین



This document was created with Win2PDF available at <http://www.win2pdf.com>.  
The unregistered version of Win2PDF is for evaluation or non-commercial use only.  
This page will not be added after purchasing Win2PDF.